

Transgender lidé jsou vysoce ohroženou skupinou v oblasti duševního zdraví. Setkávají se i s nepochopením odborníků. Pomoci má nový projekt i publikace.

2. 7. 2021, KLEČANY – Globálně jsou transgender lidé mezi vysoce ohroženou skupinou v jednotlivých oblastech kvality života. Transgender a intersex lidé jsou více ohroženi rozvojem depresí a úzkostí. Sebevražedné chování a sebepoškozování se objevuje až u 40–50 % transgender lidí využívajících terapeutické služby v ČR. Zejména trans ženy jsou ve vyšším riziku sebevražd, závislosti a duševních komplikací. Za těmito riziky stojí zážitky emoční bolesti, traumatu, menšinového stresu, sociální izolace a osamělosti. Transgender problematika je v ČR, podobně jako v jiných zemích, opomíjená a doposud stála stranou zájmu odborné veřejnosti a výzkumu. Situaci chce zlepšit nová odborná publikace, na níž se podíleli vědci z Národního ústavu duševního zdraví.

Odstranění ze seznamu diagnóz

„Transgender osobu označujeme takovou osobu, jejíž rod se neshoduje s pohlavím, které jí bylo přiřazeno po narození. Genderová identita je totiž náš vnitřní pocit příslušnosti k určitému pohlaví, na jehož základě se cítíme být ženou či mužem (dívkou či chlapcem) nebo také můžeme stát mimo tyto dvě kategorie (nebinární lidé). Neexistuje jednoznačná shoda na tom, jak vysoké je zastoupení trans lidí v populaci. Na základě dat z různých dotazníků se odhaduje, že trans osob je v populaci 0,3 % až 1–4 %,“ vysvětluje PhDr. Pavla Doležalová, Ph.D. z Národního ústavu duševního zdraví. „Genderový nesoulad si lidé mohou začít uvědomovat kdykoliv, často již od dětství. Nejedná se o módní záležitost, ve vývoji člověka hraje roli kombinace řady faktorů, které vedou evolučně k vývoji vnímání jiného genderu, než je dáno v dané kultuře a může dojít k nesouladu v systému pohlaví. V jiných kulturách byla genderová diversita nežídka vnímána jako normalita a s respektem,“ dodává doktorka Doležalová.

Světová zdravotnická organizace (WHO) schválila před dvěma lety rezoluci o odstranění diagnózy „Porucha pohlavní identity“ ze svého mezinárodního seznamu diagnóz, nově je definována jako „Genderový nesoulad“ (Gender Incongruence). „To v praxi napomůže zredukovat sociální stigmatizaci, traumatizování a systémové násilí a zpřístupní dostupnost nezbytné zdravotní péče a lékařských zákroků. Pomůže to také odstranit diskriminaci, bariéry přístupu k preventivním službám, testování na HIV a léčbě a následné péči,“ vysvětluje doktorka Doležalová.

Čtvrtina negativních zkušeností bývá se specialisty

Problematika transgender osob stojí bohužel často i mimo pozornost odborné veřejnosti – o tom svědčí i fakt, že k dané situaci byl dosud v Česku publikován jen jediný výzkum. Z tohoto výzkumu s názvem „Obavy a přání trans lidí“ (Transparent, 2018) vyplývá, že nejčastěji lidé uváděli negativní zkušenosti s odborníky v pomáhajících profesích (s lékaři a lékařkami, psychology a psychologkami, sexuology a sexuoložkami, kněžními a dalšími specialisty), a to v celé čtvrtině uvedených negativních zkušeností.

Ke zlepšení situace má přispět projekt SWITCH, jenž si klade za cíl vyškolit 180 odborníků ve třech zemích. V tréninku je kladen důraz na expresivní terapie a **holisticky (celostně) orientovaný přístup zlepšující duševní pohodu** transgender osob. Dalším cílem je poskytnout relevantní informace laické veřejnosti. V rámci projektu vznikla také unikátní monografie určená právě odborníkům s názvem *Rozvoj duševní pohody u transgender klientů – Poznatky a holisticky orientovaný terapeutický přístup*. „Naše publikace chce zvýšit objektivní informovanost odborné veřejnosti a pomoci zlepšit duševní pohodu a postavení transgender lidí. Zájemci ji zdarma naleznou na webu Národního ústavu duševního zdraví, v knihovnách v Česku, na vysokých školách i webech partnerských organizací,“ uzavírá doktorka Doležalová.